

RAHANDUSMINISTEERIUM

Kohaliku omavalitsuse üldplaneering

„Kas planeerida või mitte?“

Tuuli Veersalu

RaM REHO planeeringute nõunik

Andres Levald

RaM PLO nõunik

Linnade ja Valdade päeval Tallinnas 17. augustil 2021

- Seadus ja kaalutlemise raamid
- Ressursid ja paindlikkus
- Kohapõhisus ja kommunikatsioon
- Arengud ÜP koostamises
- Maakonnaplaneering
- Otsustaja ja vastutaja
- Kas planeerida või mitte?
- Lugemissoovitus

Seadus ja kaalutlemise raamid

- Planeerimisseadus ei loetle mitte ainult 31 üldplaneeringu ülesannet
- Planeerimisseadus annab ka **põhimõtted**, mida järgides ülesandeid lahendada ja otsuseid kaalutleda
 - Elukeskkonna parendamise põhimõte
 - Avalikkuse kaasamise ja teavitamise põhimõte
 - **Huvide tasakaalustamise ja lõimimise põhimõte**
 - Teabe piisavuse põhimõte
 - Otstarbeka, mõistliku ja säästliku maakasutuse põhimõte

vt planeerimine.ee [Planeerimise põhimõtete rakendamine](#)
- Üldplaneeringu ülesannete lahendamisel on abiks mitmed **juhendid**, mis aitavad kindlustada, et tulemuse osas jõutakse kokkuleppele ja ÜP peab vaidlustele vastu

Ressursid ja paindlikkus

- Ressursse on alati vähe – nii riigil kui omavalitsusel
- Kõige ratsionaalsem põhjendus planeerimise poolt on vajadus **jaotada vähest ressursi otstarbekalt ja säästlikult**
- Kasutada looduse antud ressursse säästlikult
- **Hinnata tegevustega kaasnevad mõjud**

Üldplaneeringu paindlikkus \neq igaühele on lubatud ehitada ükskõik mida ja ükskõik kuhu

Kohapõhisus ja suhtlemine

- **Avaliku huvi määratlemine** toimub eelkõige üldplaneeringu kaudu
- Üldplaneeringu koostamine on täna omavalitsuse ainus võimalus **kaalutleda valdkondade ruumilisi vajadusi asukohapõhiselt** ja vastastikusel koosmõjus
- Samuti on üldplaneeringu koostamine ainus haldusmenetlus, millega saab **suunata avaliku ruumi arenguid**, kaasates avalikustamisprotsessi kõiki huvitatud pooli
- Planeeringu koostamine kui **ühisloome protsess on omaette väärtus**, mis võib osutada isegi plaanist endast olulisemaks. Üldplaneeringu koostamise protsess on kujunemas omalaadseks suhtlemise vahendiks.
- Suhtlemise ja ühise keele küsimus ei ole lihtne. Üldplaneeringu koostamises võivad arvamuse / ettepanekuga osaleda ametnikud mitmest erinevast valdkonnast, ettevõtjad, poliitikud, tavakodanikud, teadlased. **Kõik peavad saama aru** – vaja on segitada ja ka üle selgitada
- Teadlikku tööd vajavad nii **suhtlemisliinid** / usaldus KOV-i ja riigi vahel kui ka suhtlemisliinid / usaldus kogukonna ja KOV-i vahel

Arengud ÜP koostamises

- **Mitmed uued teemad**
 - kliimamuutustega kohandamine,
 - elurikkuse ja rohevõrgustiku säilitamine,
 - puhkealade ja metsade väärtustamine,
 - energiatõhusus ja hoonete rekonstrueerimine,
 - taastuenergia,
 - liikuvus ja ligipääsetavus
- Ruumi arengute suunamine ja **asustuse, elukeskkonna ning taristu kohandamine sobivaks elanikkonna vajadustele**
- Tasakaaluks on riik panustanud [ÜP-de toetamisse](#): uuringute meede kahes voorus, [ÜP töötoad](#) läbi kahe aasta – ja jätkuvad, juriidilised seminarid, mitmed juhendid (sh [Nõustiku lisa 3](#)), uuringud - näiteks [Eesti väikeasulate uuring](#), [tühjenevate korterelamute pilootprojekt](#)
- Kogemus tekib läbi 5-6 konsultatsioonifirma tegevuse

Maakonnaplaneering

Maakonnaplaneering on üldplaneeringu koostamise alus (PlanS § 55 lg 2)

- Rahvastiku paiknemine omab olulist tähtsust nii maakonna kui ka riigi arengu seisukohast tervikuna - selle käsitlemine maakonnaplaneeringus on äärmiselt oluline
- **Maakonnaplaneeringuga saab suunata toimepiirkondi ja teeninduskeskusi**, samas tuleb tagada omavalitsuse autonoomia nimetatud valdkondade täpsemal kavandamisel
- **ÜP ülesanne on asustuse arengut suunavate tingimuste täpsustamine**. See on ühtlasi **kohustus omavalitsusele – mõtestada oma ruumilised seosed maakonnaplaneeringuga määratud keskuste võrgustikus** ja neid kohapõhiselt täpsustada, vajadusel lisada kohalikul tasandil olulisi väiksemaid keskuseid
- Olemuselt tulenevad üldplaneeringu ülesanded maakonnaplaneeringus käsitletud ülesannetest, minnes nende suhtes täpsemaks
- Arvestades, et üldplaneering võib olla konkreetse ehitise rajamise aluseks, võib **üldplaneering olla konkreetsete kitsenduste seadmise aluseks**. Üldplaneeringute koostamisel tuleb **lähtuda maakonnaplaneeringus toodud nõuetest / ülesannetest ja jääda selle raamidesse**

Otsustaja ja vastutaja

- Üldplaneeringu sisuline koostamine **tähendab otsustamist.** „*Vabadus otsustada on aga rangelt seotud vastutusega oma otsuste eest, sest vabadus ilma vastutuseeta on lihtsalt anarhia.*“ (J. Engelbrecht, R. Kitt. „Komplekssüsteemid ehk Tervik on suurem kui osade summa“, 2020)
- See tähendab mitmetes küsimustes lahenduse kaalutlemist, otsustamist ja **otsuse põhjendamist.** Volikogu võtab üldplaneeringu vastu
- Spetsialistidele-konsultantidele usaldatakse mitmete otsuste langetamine - vastutuse nende otsuste eest võtavad omavalitsuse juhid. Eeldus on, et **otsustaja on omavalitsus**
- Kitsaskoht - konsultant on ekspert, kuid tal on piiratud hulk küsimusi, milles ta peab ekspert olema. Omavalitsuse küsimuste/probleemide hulk on oluliselt suurem ja mitmekesisem. Omavalitsus peab ka **ise nägema n.-ö. suurt pilti** – seejuures üle oma valla piiride ja kaugemale kui 4 aastat

Lugemissoovitus

- J. Engelbrecht, R. Kitt. „[Komplekssüsteemid ehk Tervik on suurem kui osade summa](#)“, 2020
- Planeeringute maailma analoogia, kus üsna tihti saame asjadest erinevalt aru ja mõisted kipuvad segamini minema

Lewis Carrolli Alice'i lugudes küsib Alice aia peal istuvalt munakujuliselt maailmatargalt Humpty-Dumptylt, kuidas saab ühel sõnal olla mitu tähendust? Sellele vastab Humpty-Dumpty – on nii nagu mina ütlen!

Kas planeerida või mitte?

- Kodanike ootus kohalikule omavalitsusele on, et reeglid on paigas, planeeringud on olemas
- Ka planeerimisel vigade tegemine annab väärtuslikku teadmist – eksimisest saab õppida
- Asukohtade ja elukeskkonna atraktiivsus kui konkurentsi eelis
- Kogemus on näidanud, et need kes planeerivad on edukamad
- Näiteks Tartu linn

RAHANDUSMINISTEERIUM

Täna kuulamast! Jõudu!

Tuuli Veersalu

RaM REHO planeeringute nõunik
Tuuli.Veersalu@fin.ee

Andres Levald

RaM PLO nõunik
Andres.Levald@fin.ee

